

Prof. JEFFREY D. SACHS

İklim Değişikliği Devrimi

Küresel iklim değişikliği küresel kararlar gerektirir ve Yuvarlak Masa gibi girişimler, kuvvetli bir hareket için anlaşma alanları bulabileceğimizi göstermektedir. Dünyanın politik önderlerinin bu çabaya katılmalarının zamanı gelmiştir

Dünya büyük bir politik dönüşümün içindedir. Bu dönüşümde iklim değişikliği ulusal ve küresel politikanın merkezine oturmaktadır. ABD Başkanı George W. Bush, Avustralya Başbakanı John Howard ve Kanada Başbakanı Stephen Harper dahil, eylem gerekliliği hakkında ısrarlı inkarcıların artık saklanacağı herhangi bir yer kalmamıştır. Bilim çok açık, iklimde insan yapısı değişiklikler artık hissedilmekte ve seçmenlerin eylem için talebi büyümektedir. Sadece birkaç ay öncesine kadar olası görünmeyen, önümüzdeki on yılların yol haritasını belirleyecek sağlam bir küresel anlaşmaya 2010'da varma ihtimali, şimdi iyi bir şansa sahiptir.

ABD, Avustralya ve Kanada gibi kömür, petrol ve gaz üreten ülkelerin politik önderleri, iklim değişikliği sadece bir hipotezden ibaretmiş gibi davrandılar. Yıllardır Bush yönetimi, resmi evraklardaki insan yapısı iklim değişikliğine yapılan atıfları çıkararak ve hatta önde gelen resmi bilim adamlarının ifadelerini gizleyerek, gerçekleri kamudan saklamaya çalıştı. Yakın zamanlara kadar, Exxon Mobil ve diğer şirketler, kamuoyundaki tartışmaları yanlış yönlendirmek için lobicilere para ödedi. Buna rağmen gerçek, politik manevralara karşı zafer kazanmıştır. İklimin kendisi kuvvetli ve sıklıkla yıkıcı mesajlar göndermektedir. Katrina kasırgası, ABD halkını küresel ısınmanın yıkıcı fırtınaların yoğunluğunu artırma ihtimali konusunda bilinçlendirdi. Geçtiğimiz yıl Avustralya'da yaşanan büyük kuraklık, benzer biçimde, Başbakan Howard'ın iklim değişikliğine karşı takındığı dışlayıcı tutumu gülünç duruma düşürdü.

Bilim adamları, halkı eğitmek konusunda amaca uygun ciddi çalışmalar yaptılar. Bunun için Birleşmiş Milletlere şükran duyabiliriz. İklim değişikliği Hakkında Hükümetler-arası Panel (IPCC), Birleşmiş Milletler himayesinde gerçekleştirilmektedir. IPCC, her birkaç yılda bir iklim değişikliği hakkında kamuya rapor veren dünya çapında yüzlerce iklim bilimciden oluşan bir yapıdır.

Bu yıl IPCC, Şubat başında yayınlanan ile başlayarak, raporlarının dördüncüsünü hazırlamaktadır. Bu rapor çok açıktır: insan faaliyetlerinin, esas olarak fosil yakıt (kömür, petrol, gaz) kullanımının, aynı zamanda ormanların yok edilmesinin ve diğer bazı yanlış arazi kullanımlarının (çeltik pirinci ekimi gibi), havaya yüklü miktarda karbon dioksit salımına (emisyonuna) yol açtığı olgusu üzerinde sağlam bir bilimsel uzlaşma vardır. Bunlar giderek hızlanan iklim değişikliğine neden olmaktadır ve bu da gezegenimiz için ciddi riskler taşımaktadır.

En büyük tehdit, elektrik, nakliye ve binaların ısıtma ve soğutması için enerji üretimi ve tüketiminden kaynaklanmaktadır. Fakat dünyadaki bilim adamları, mühendisler ve aynı zamanda General Electric gibi küresel teknoloji önderleri, aynı zamanda çok açık bir mesaj daha vermektedir: Eğer düşünce ve eylemlerimizi gerçek çözümler üzerine odaklarsak, makul bir maliyetle sorunu çözebiliriz. Küresel toplum, alternatif enerji kaynaklarına geçerek, enerji kullanımında tasarruf yaparak ve fosil yakıtlar tarafından üretilen karbon dioksiti tutup güvenli şekilde depolayarak, karbon dioksit salımını, küresel gelirin yüzde birinden daha az bir maliyetle, makul düzeylere çekebilir. Sürdürülebilir bir enerji sistemine geçiş hemen çabucak gerçekleşemez. Enerji kullanımında tasarruf sağlayan yeni tür elektrik santrallerine, yeni tür otomobillere ve "yeşil binalara" gerek olacaktır.

Bu süreç on yıllar alacaktır fakat hemen başlamak ve gerekli değişiklikleri yapmak için şirketlere ve bireylere pazar esaslı yönlendirmeler oluşturmak amacıyla karbon vergisi ve emisyon izinleri uygulayarak küresel temelde harekete geçmek zorundayız. Bu yönlendirmeler makul bir maliyetle muazzam yarar sağlayacaktır ve bunlar fakiri koruyan ve iklim değişikliği yükünü onu karşılayabilecek olanlara kaydıracak biçimde tasarlanabilir.

Makul bir zaman programı yapmak mümkündür. 2007 sonuna kadar, dünyanın bütün hükümetleri, Kyoto Protokolünün sona erdiği 2012 yılından sonrası için iklim değişikliği sistemi üzerinde görüşmelere başlamalıdır. Ana ilkeler 2008 süresince belirlenmeli ve 2009'da, dünya toplumu, en çok karbon dioksit salımı yapan ABD ve Çin dâhil, ciddi bir anlaşma yapmaya hazır olmalıdır. Bu anlaşma 2010'da yapılmalı ve Kyoto Protokolü'nün yerini alacak şekilde zamanında onaylanmalıdır.

Kyoto Protokolü, bu gibi bir sistem için ilk girişimdir fakat yalnızca zengin ülkeleri kapsamış ve çok mütevazı hedefler belirle-

ABD, Avustralya ve Kanada gibi kömür, petrol ve gaz üreten ülkelerin politik önderleri, iklim değişikliği sadece bir **hipotezden ibaretmiş gibi davrandılar**

miştir. En zengin ve iklim değişikliğine en büyük katkıyı yapan ülke, ABD, bunu imzalamamıştır bile. Ne de Avustralya... Kanada imzalamış fakat harekete geçmemiştir. Ne de Çin ve Hindistan gibi muazzam miktarda enerji kullananlar ki bunlar anlamlı bir çözümün parçaları olmalı, Kyoto anlaşması uyarınca ciddi sorumluluklar üstlenmelidirler. Bütün bunların hepsi değişmek zorundadır. Bütün bu ülkeler, dünyanın geri kalanına ve gelecek kuşaklara karşı sorumluluklarını üstlenmek zorunda kalacaktır.

Şimdi bireyler ve şirketler için kendi seslerinin duyulmasını sağlayacak bir yol vardır. Benim yönetimimdeki, Kolombiya Üniversitesi Dünya Enstitüsü, gelecekte yapılması istenen görüşmeler hakkında bilgilendirmeye yardımcı olacak bir uzlaşmaya varmak amacıyla, önde gelen iş adamları, çevreci gruplar ve diğer uluslar arası örgütlerden oluşan bir Küresel Yuvarlak Masa toplantısına ev sahipliği yaptı. Bu Yuvarlak Masa önemli bir İlkeler Bildirisi ve biraz daha uzun genel bir bildiri hazırladı. Bunu, ABD, Avrupa, Kanada, Çin ve Hindistan'da yerleşik olanlar dâhil, dünyanın en büyük şirketlerinin pek çoğu ve dünyanın önde gelen bilim adamları imzaladı.

Küresel iklim değişikliği küresel kararlar gerektirir ve Yuvarlak Masa gibi girişimler, kuvvetli bir hareket için anlaşma alanları bulabileceğimizi göstermektedir. Dünyanın politik önderlerinin bu çabaya katılmalarının zamanı gelmiştir.

★ Jeffrey Sachs Kolombiya Üniversitesinde Ekonomi Profesörü ve Dünya Enstitüsünün Direktörüdür.

Copyright: PROJECT SYNDICATE
www.project-syndicate.org
Çeviren: Universal Dil Hizmetleri ve Yayıncılık A.Ş.